

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr.21
la Hotărârea Consiliului INJ
nr.1/4 din 29.01.2016*

CURRICULUM
la disciplina

„Stilistică și redactare juridică”

(candidați la funcția de judecător și de procuror)

AUTOR:
Ecaterina POPA,
Șef Secție formare continuă, INJ,
magistru în drept,
formator INJ

_____ AVIZAT
Șef al Direcției instruire și cercetare

CHIȘINĂU, 2016

I. PRELIMINARII

Redactarea actelor utilizate în practica de urmărire penală și în cea judiciară presupune întocmirea lor în strictă conformitate cu prevederile legale, dar și cu respectarea normelor esențiale de limbă și stil specifice acestor tipuri de texte. Modalitățile de redactare a textelor aparținând registrului stilistic juridic se dezvoltă și se perfecționează continuu, deși, de cele mai multe ori, acestea respectă unele modele/tipare deja consacrate în practica judiciară. În același timp, chiar dacă la nivel editorial sunt elaborate mai multe ghiduri de redactare, culegeri de modele de acte procedurale, suporturi de curs, în exprimarea (orală și scrisă) a judecătorilor, procurorilor, a altor participanți la efectuarea justiției persistă unele lacune care afectează calitatea actului de justiție în cele din urmă.

Obiectivele de bază ale disciplinei „Stilistică și redactare juridică” sunt dezvoltarea la audienți a competențelor de redactare și stilizare a textelor juridice/actelor procedurale și estimarea avantajelor unei bune cunoașteri a normelor de stil aplicabile textelor în cauză.

Curriculumul cuprinde unități tematice care prevăd formarea abilităților de identificare a particularităților stilului textelor juridice, în general, și al actelor procedurale, în particular. De asemenea, ne propunem familiarizarea audienților cu conceptul de „scriitură legală”, mai puțin cunoscut și aplicat la noi, dar care ar contribui mult la îmbunătățirea calității redactării textelor cu caracter juridic. Desfășurarea orelor de curs și a celor practice se va baza pe lucrul cu texte concrete și va urmări rezolvarea unor sarcini ce țin de aplicarea normelor de limbă și de stil, recunoașterea carențelor stilistice și de modalitățile de înlăturare a acestor lacune.

II. COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei, audientul va obține următoarele competențe:

- Identificarea particularităților limbajului juridic în raport cu limbajul comun;
- Familiarizarea cu conceptul de „scriitură legală”;
- Respectarea registrului stilistic adecvat la redactarea și stilizarea textelor cu caracter juridic în activitatea practică;
- Aplicarea corectă a normelor de limba și de stil la interpretarea și redactarea textelor juridice/actelor procedurale/actelor procesuale;
- Dezvoltarea abilităților practice de redactare a textelor juridice;
- Aplicarea adecvată a tehnicilor de redactare specifice diferitelor categorii de texte juridice.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul studiului disciplinei, audientul va fi capabil să:

- recunoască elementele structurale și de conținut ale actelor utilizate în practică;
- argumenteze utilizarea unor unități lexicale/sintactice/de punctuație la redactarea textelor juridice/actelor de procedura/actelor procesuale;
- identifice carențele de stil ale actelor redactate;
- întocmească un act procedural/procesual cu respectarea normelor de limbă și de stil și cu aplicarea tehnicii de redactare adecvate;
- estimeze avantajele unei exprimări adecvate a punctelor de vedere și a tezelor de lucru la redactarea textelor utilizate în practică.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formator	Semestrul	Total ore	Ore curs	Ore practice	Evaluarea
Stilistică și redactare juridică	Ecaterina Popa	II	18	6	12	colocviu

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. d/o	Tematica	Ore curs	Ore practice
1.	Noțiuni generale privind stilistica și stilurile funcționale ale limbii române. Caracteristicile și particularitățile lingvistice ale stilului juridic	2	0
2.	Categoriile de acte procedurale penale/procesuale civile. Aspecte lingvistice, tehnici de redactare/stilizare juridică	2	2
3.	Valoarea stilistică a elementelor de vocabular, sintactice și de punctuație specifice actelor procedurale	2	2
4.	Redactarea și stilizarea actelor procedurale penale/procesuale civile	0	8
TOTAL		6	12

VI. UNITĂȚI TEMATICE

Unități tematice	Strategii didactice/Resurse logistice	Sugestii pentru lucrul individual
<i>Tema 1. Noțiuni generale privind stilistica și stilurile funcționale ale limbii române. Caracteristicile și particularitățile lingvistice ale stilului juridic</i>		
<i>Ore curs</i>		<i>Ore curs</i>
1. Noțiunea de stil/stilistică și stiluri funcționale. Limbajul juridic în raport cu limbajul comun. 2. Caracteristicile și particularitățile lingvistice ale stilului juridic. 3. Conceptul de „scriitură legală”. Definiție. Sfera de aplicare.	Prelegere interactivă (cu suport vizual); Brainstorming Proiector/laptop Flipchart Acces la internet	Brainstorming Lectura surselor din lista bibliografică
<i>Tema 2. Categoriile de acte procedurale penale/procesuale civile. Aspecte lingvistice, tehnici de redactare/stilizare juridică</i>		
<i>Ore de curs</i>		<i>Ore curs</i>
1. Categoriile de acte procedurale penale/procesuale civile. Criterii de delimitare. Aspecte lingvistice. 2. Tehnici de redactare/stilizare juridică. Formule standard. Topica propoziției. Vocabularul adecvat. Organizarea logico-juridică a enunțului. Carențe redacționale. 3. Etapele redactării actelor procedurale	Curs –prelegere Proiector/laptop Prelegere interactivă (cu suport vizual); Brainstorming	Brainstorming. Lectura surselor din lista bibliografică.

<p>penale/procesuale civile</p> <p><i>Ore practice</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea categoriei actelor procedurale penale/procesuale civile. Argumentarea apartenenței unui text la o categorie anume. Delimitarea aspectelor lingvistice. 2. Redactarea unor acte procedurale penale/procesuale civile, cu utilizarea vocabularului adecvat și cu respectarea normelor de limbă, stil, organizare sintactică a enunțului, aplicînd etapele, tehnicile de redactare/stilizare juridică. 3. Identificarea carențelor redacționale (polisemia, echivocul, redundanța). 4. Lucru asupra carențelor de stil identificate în diverse acte din practica judiciară 	<p>Seminar</p> <p>Studiu de acte procedurale pe cazuri concrete</p> <p>Lucru în grup cu repartizarea rolurilor pentru întocmirea unor tipuri de texte</p> <p>Tablă flipchart</p>	<p><i>Ore practice</i></p> <p>Lucru pe texte</p> <p>Analiza mostrelor de text</p> <p>Redactarea unor acte procedurale penale/procesuale civile.</p>
<p><i>Tema 3. Valoarea stilistică a elementelor de vocabular, sintactice și de punctuație specifice textelor cu caracter juridic, în speță, a actelor procedurale penale/procesuale civile</i></p>		
<p><i>Ore de curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Monosemia și „neutralitatea” stilistică a vocabularului specific textelor cu caracter juridic. Interpretarea semantică și stilistică a unor cuvinte și expresii. 2. Valoarea topicii propoziției. Plasarea adecvată a structurilor sintactice specifice (infinitivale, gerunziale etc.) la redactarea textelor cu caracter juridic. 3. Valoarea semnelor de punctuație. Utilizarea adecvată a virgulei. Delimitarea corectă a sensurilor enunțului în funcție de semnele de punctuație utilizate. <p><i>Ore practice</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea monosemiei/polisemiei și „neutralității” stilistice a vocabularului specific textelor cu caracter juridic. Interpretarea semantică și stilistică a unor cuvinte și expresii 2. Aprecierea valorii topicii propoziției. Plasarea adecvată a structurilor sintactice specifice (infinitivale, gerunziale etc.) la redactarea textelor cu caracter juridic. 3. Expunerea/explicarea valorii semnelor de punctuație. Utilizarea adecvată a virgulei, aplicare practică. Delimitarea corectă a sensurilor enunțului în funcție de semnele de punctuație utilizate. 	<p>Curs –prelegere</p> <p>Proiector/laptop</p> <p>Prelegere interactivă (cu suport vizual);</p> <p>Brainstorming</p> <p>Seminar</p> <p>Studiu de caz</p> <p>Lucru în grup cu repartizarea rolurilor pentru interpretarea unor elemente de structură și de conținut</p> <p>Tablă flipchart</p>	<p><i>Ore de curs</i></p> <p>Brainstorming</p> <p>Lectura surselor din lista bibliografică</p> <p><i>Ore practice</i></p> <p>Lucru pe texte</p> <p>Analiza mostrelor de text</p> <p>Redactarea unor acte procedurale penale/procesuale civile.</p>
<p><i>Tema 4. Redactarea și stilizarea actelor procedurale penale/procesuale civile</i></p>		
<p><i>Ore practice</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Recunoașterea/Identificarea particularităților lexicale, morfologice, sintactice, stilistice în cadrul unor acte din practica judiciară. 2. Lucru asupra greșelilor de limbă, carențelor de 	<p>Seminar</p> <p>Lucru în grup</p> <p>Lucru pe texte</p> <p>Analiza mostrelor de</p>	<p><i>Ore practice</i></p> <p>Lucru pe texte</p> <p>Analiza mostrelor de text</p> <p>Redactarea unor</p>

stil comise frecvent/ identificate în diverse acte din practica judiciară	text Redactarea unor acte din practica judiciară	acte procedurale penale/procesuale civile.
4. Redactarea/elaborarea proiectelor de acte din practica judiciară cu respectarea normelor de limbă și de stil cunoscute.	Tabla flipchart	

VII. EVALUAREA

Evaluarea se va efectua continuu și la final.

A. Evaluarea continuă se va realiza prin:

- participarea audienților în cadrul orelor de curs și al celor practice;
- realizarea activităților individuale;
- redactarea unor exemple de texte juridice cu respectarea normelor de limbă și de stil;
- pregătirea unui proiect individual pentru ilustrarea etapelor de redactare a unui text juridic în baza unei situații concrete.

B. Evaluarea finală se va efectua prin **colocviu** la finele semestrului și va prevedea redactarea unui act din practica judiciară specific cu respectarea normelor însușite.

VIII. BIBLIOGRAFIE

Acte normative de referință:

1. Constituția Republicii Moldova, 29 iulie 1994;
2. Codul de procedură penală al Republicii Moldova, din 14 martie 2003;
3. Legea cu privire la Procuratură, nr.118-XV din 14 martie 2008;
4. Legea Republicii Moldova cu privire la Curtea Constituțională, nr.317-XIII din 13.12.1994;
5. Codul jurisdicției constituționale, nr.502-XIII din 16.06.1995;
6. Legea Republicii Moldova privind organizarea judecătorească, nr.514-XIII din 06.07.1995;
7. Legea Republicii Moldova cu privire la statutul judecătorului, nr.544-XIII din 20.07.1995;
8. Legea Republicii Moldova cu privire la Curtea Supremă de Justiție, nr.789-XIII din 26.03.1996;
9. Legea Republicii Moldova cu privire la sistemul instanțelor judecătorești militare, nr.836-XIII din 17.05.1996;
10. Legea Republicii Moldova cu privire la reorganizarea sistemului instanțelor judecătorești, nr.853-XIII din 29.05.1996;
11. Legea Republicii Moldova cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, nr.947-XIII din 19.07.1996;
12. Legea Republicii Moldova cu privire la avocatură, nr.1260-XV din 19.07.2002;
13. Legea Republicii Moldova cu privire la activitatea specială de investigații, nr.59 din 29.03.2012;
14. Legea Republicii Moldova cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal, nr.105 din 16.05.2008;
15. Legea Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilegale ale organelor de cercetare penală, anchetare preliminară, procuraturii și instanțelor de judecată, nr.1545-XIII din 25.02.1998;
16. Legea cu privire la Centrul Național de Anticorupție din 06.06.2012;
17. Legea cu privire la asistența juridică internațională în materie penală din 1 decembrie 2006;
18. Legea nr.780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative.

Legislație internațională:

1. Declarația Universală a Drepturilor Omului (10.12.1948);
2. Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului (4.11.1950);

3. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (1966);
4. Convenția Europeană împotriva torturilor și a altor forme de comportament și pedepse antiumane, crude sau care înjosesc demnitatea omului (1984);
5. Principiile generale privitor la independența organelor judecătorești (1985);
6. Cumulul de principii pentru apărarea tuturor persoanelor reținute sau arestate în orice formă ar fi fost aceasta efectuată (1988);
7. Convenția europeană despre colaborarea reciprocă privind asistența juridică internațională în materie penală și protocolul ei (1959);
8. Convenția europeană despre valabilitatea internațională a sentințelor pe cauzele penale (1970);
9. Convenția țărilor CSI privind asistența juridică și raporturile de drept în procesele civile, familiale și penale (22.01.1993);
10. Tratatul între Republica Moldova și Federația Rusă cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală (25.02.1993);
11. Tratatul între Republica Moldova și Ucraina cu privire la asistența juridică și relațiile juridice în materie civilă și penală (13.12.1993).

Manuale:

1. Modele de acte procedurale în procesul penal. Chișinău, 2014;
2. Modele de acte judecătorești. Procedura civilă. Chișinău, 2014
3. Manualul judecătorului pentru cauze penale, Chișinău 2013;
4. Ghidul cetățeanului. Procedura civilă, Cartier juridic, 2008
5. I. Dolea, Dm. Roman, I. Sedlețchi, T. Vizdoagă, V. Rotaru, A. Cerbu, S. Ursu, Drept procesual penal, Cartea Juridică, 2009;
6. I. Dolea, Dm. Roman, T. Vizdoagă, V. Rotaru, A. Cerbu, S. Ursu, R. Botezatu, V. Șterbeț, E. Erjiu, Codul de procedură penală. Comentariu, Cartier juridic. 2005;
7. *Metodologia întocmirii actelor procesual civile; Metodologia întocmirii actelor penale în faza de judecată; Metodologia întocmirii actelor procedurale contavenționale; Întocmirea actelor procedurale în faza de urmărire penală (pentru uzul audienților) / Dumitru Visternicean, Elena Belei, Valeria Șterbeț, Mircea Roșioru, Sergiu Furdui; Stella Bleșceaga, Veaceslav Didâc, Maria Zlotea; coord. principal Elena Muraru. – Chișinău: ELAN POLIGRAF S.R.L., 2009- (Seria: Suporturi de curs). – Cartea a 9-a.*

Bibliografie specială:

1. Barbu Berceanu, *Dreptul și limba. Știința dreptului și lingvistica. Succinte considerații teoretice și aplicative*, în Studii și cercetări juridice, XXVI, 1981, nr.3, p.247-266;
2. Coteanu Ion, *Stilistica funcțională a limbii române. Stil, stilistică, limbaj*, Editura Academia Română, București, 1973;
3. Radu Dimiu, *Stilul judiciar*, București, 1939
4. Rodica Zafiu, *Diversitate stilistică în româna actuală*, Editura Universității din București, 2001;
5. Rodica Zafiu, *Limbaj și politică*, Editura Universității din București, 2007;
6. Teodora Irinescu, *Lingvistică juridică*, Iași, Casa Editorială „Demiurg”, 2003;
7. Teodora Irinescu, *Normă și abatere de la normă în terminologia juridică penală și civilă românească*, Iași, Casa Editorială „Demiurg”, 2004;
8. Dicționar ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române, Academia Română, București, 2010;
9. Alexei Palii, *Cultura comunicării*, Editura Epigraf, 2008;
10. Ghid practic al Departamentului de limbă română din Direcția Generală Traduceri a Comisiei Europene;
11. Daniel J. Kornstein, *How to Write Right*, New York Law Journal, septembrie 2000;
12. Richard K. Neumann, *Legal Reasoning and Legal Writing, Structure, Strategy and Style*, Aspen Publishers, 2001.